

Sygn. akt II Ca 463/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Dariusz Mizera (spr.)
Sędziowie	SSO Adam Bojko SSO Beata Grochulska
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa J. J. (1)

przeciwko S. J.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie

z dnia 23 kwietnia 2015 roku, sygn. akt III RC 30/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji w ten sposób, że oddala powództwo;
2. nie obciąża M. J. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 463/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2015 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie po rozpoznaniu sprawy z powództwa głównego J. J. (1) przeciwko S. J. o podwyższenie alimentów oraz z powództwa wzajemnego S. J. przeciwko J. J. (1) o obniżenie alimentów

1. podwyższył alimenty od S. J. na rzecz małoletniej powódki J. J. (1) z kwoty po 2000,00 zł miesięcznie zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 16 stycznia 2014 roku w sprawie sygn. akt I C 993/12 do kwoty po 2300,00 zł miesięcznie poczynając od dnia 26 stycznia 2015 roku z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek z kwot z pozostawieniem bez zmian dotychczasowych warunków płatności;

2. oddalił powództwo o podwyższenie alimentów na rzecz małoletniej J. J. (1) w pozostałej części;
3. oddalił powództwo o obniżenie alimentów na rzecz małoletniej J. J. (1) w całości;
4. nie obciążył M. J. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu;
5. nakazał pobrać od S. J. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 180,00 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa oraz kwotę 6,00 zł za klauzulę wykonalności;
6. nadał wyrokowi w punkcie pierwszym rygor natychmiastowej wykonalności.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 16.01.2014 r. wydanym w sprawie IC 993/12 rozwiązano przez rozwód związek małżeński S. J. i M. J.. W orzeczeniu tym zasądzono alimenty od S. J. na rzecz małoletniej J. J. (1) w kwocie po 2000 zł miesięcznie. Rozstrzygnięto również o osobistych kontaktach ojca z córką.

M. J., przedstawicielka ustawowa małoletniej powódki J. J. (1) ma 46 lat. Z zawodu jest nauczycielem. Od 01.09.1993 r. zatrudniona jest na stanowisku dyrektora Zespołu Szkół i (...). Z tego tytułu uzyskuje średnie miesięczne wynagrodzenie w wysokości 6369 zł netto. Innych dochodów nie posiada.

Razem z byłym mężem jest współwłaścicielem domu jednorodzinnego o pow. 180m², który został oszacowany na kwotę 380.000 zł. W domu tym M. J. zamieszkuje z córką. Miesięczny koszt utrzymania nieruchomości to kwota ok. 950 zł. Wydatki te pokrywa przedstawicielka ustawowa. Byli małżonkowie są również współwłaścicielami samochodów osobowych marki H. rocznik 2010 i R. (...) rocznik 2002. M. J. użytkuje samochód H.. Przedstawicielka ustawowa w majątku osobistym ma nieruchomość o pow. 4,5 ara.

M. J. przebyła zabieg okulistyczny, na przeprowadzenie którego zaciągnęła kredyt w wysokości 3500 zł. Miesięczna spłata zadłużenia wynosi ok. 600 zł.

Poza małoletnią J., M. J. z małżeństwa posiada syna Ł. lat 24, który obecnie odbywa aplikację adwokacką.

Powódka J. J. (1) ma 14 lat. Jest dzieckiem niepełnosprawnym w stopniu znacznym. Stwierdzono u niej niepełnosprawność okulistyczną, neurologiczną, psychiatryczną i genetyczną. Małoletnia wymaga stałej całodobowej opieki. Matka powódki w opiece nad córką posiłkuje się opiekunką, która odbiera małoletnią z zajęć prowadzonych przez stowarzyszenie dzieci niepełnosprawnych ok. godz. 11.30, 12.30 i zajmuje się nią do godz. 16.30 przez 5 dni w tygodniu. Koszt udziału małoletniej w zajęciach stanowi łączną kwotę ok. 40 zł miesięcznie. Zakup pomocy edukacyjnych to kwota ok. 20 zł miesięcznie. Wynagrodzenie opiekunki wynosi ok. 800 zł miesięcznie. M. J. po przebytej operacji oczu nie może dźwigać, dlatego konieczne jest zwiększenie udziału opiekunki w opiece nad powódką. Wobec tego koszty z tym związane wzrosną do kwoty 1200 zł miesięcznie.

W minionym roku pogorszył się stan zdrowia małoletniej w związku ze spadkiem napięcia mięśniowego, co powoduje pogłębianie się wady postawy poprzez znaczne wypchnięcie łopatki. Proces ten może zostać spowolniony w wyniku intensywnej rehabilitacji. W związku z tym małoletnia wożona jest trzy razy w tygodniu na rehabilitację ruchową do K.. Ponadto trzy razy dziennie rehabilitowana jest w domu metodą W.. Godzina rehabilitacji kosztuje 60 zł. Łączne miesięczne koszty leczenia i rehabilitacji wynoszą 350 zł. Koszt pieluch to kwota ok. 120 zł, podkładów ok. 30 zł. Kosmetyki do skóry atopowej kosztują 100- 120 zł.

Opieka nad małoletnią w weekend dodatkowo kosztuje ok. 300 zł. Z uwagi na to, że powódka nie miała opieki podczas weekendu w maju i czerwcu ubiegłego roku, jej matka zrezygnowała z pracy egzaminatora.

J. J. (1) nie ma własnego majątku oraz dochodów.

Ojciec powódki nie wywiązuje się z kontaktów z córką, jakie zostały określone w wyroku rozwodowym.

Powód wzajemny S. J. ma 46 lat. Zatrudniony jest w (...) S.A. o/ (...) B. od dnia 01.02.2015 r. na stanowisku specjalisty. Z tego tytułu uzyskuje wynagrodzenie w wysokości 5349 zł netto miesięcznie. Jest ono niższe od poprzednio otrzymywanego za pracę na podobnym stanowisku w centrali (...) o około 1500 zł. S. J. podał, że stanowisko pracy zmienił z uwagi na stres z tym związany. Poza pensją nie ma innych źródeł dochodów. Jest zadłużony z tytułu zaciągniętego kredytu konsumpcyjnego, którego spłata zakończy się w październiku 2015 r., a miesięczna rata wynosi 378 zł. Dodatkowo spłaca kredyt uzyskany na zakup komputera. Jego miesięczna spłata wynosi 87 zł. Do zapłaty pozostało jeszcze ok. 1500 zł.

S. J. mieszka z konkubiną i jej dzieckiem w wynajętym mieszkaniu, którego miesięczne koszty utrzymania wynoszą ok. 1000 zł. Partnerka S. J. pracuje.

Powód wzajemny użytkuje samochód R. (...), którego miesięczne koszty utrzymania wynoszą ok. 670 zł. S. J. swoje miesięczne wydatki łącznie z alimentami na córkę i syna oszacował na kwotę 6600 zł miesięcznie.

Powód wzajemny choruje na nadciśnienie tętnicze. Zakup lekarstw stanowi kwotę ok. 50- 60 zł miesięcznie.

Poza alimentami S. J. nie przekazuje córce dodatkowych pieniędzy, ogranicza się do prezentów kupowanych z okazji urodzin, świąt, Dnia Dziecka.

Sąd Rejonowy mając takie ustalenia zważył, iż powództwo J. J. (1) jest zasadne w części. Natomiast żądanie S. J. nie jest uzasadnione.

Stosownie do art. 138 kro w razie zmiany stosunków każda ze stron może żądać zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumieć należy istotne zwiększenie bądź zmniejszenie możliwości majątkowych, zarobkowych zobowiązanego lub też usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego do świadczenia alimentacyjnego.

W przedmiotowej sprawie nastąpiła zmiana stosunków, uzasadniająca podwyższenie alimentów, ponieważ wzrosły usprawiedliwione potrzeby uprawnionej.

Spośród okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy decydujący wpływ na tę zmianę miał wzrost kosztów utrzymania małoletniej powódki wobec pogorszenia się jej stanu zdrowia. Dodatkowo matka małoletniej ma przeciwwskazania do dźwigania co wymaga zwiększenia udziału opiekunki w pieczy nad powódką.

Należy zaznaczyć, iż przez usprawiedliwione potrzeby rozumie się nie tylko te elementarne polegające na zapewnieniu minimum egzystencji. Chodzi bowiem o stworzenie uprawnionemu właściwych warunków bytowania odpowiadających jego wiekowi, stanowi zdrowia, zainteresowaniom, umożliwiającym przy tym prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy dziecka.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności Sąd określił miesięczne usprawiedliwione potrzeby J. J. (1) na kwotę po ok. 3800 zł. Skalkulowane jak wyżej potrzeby małoletniej obejmują m in. wydatki na żywność, odzież i obuwie, środki czystości i art. chemiczne, rehabilitację, zakup lekarstw, koszty utrzymania mieszkania, wynagrodzenie opiekunki, organizację wypoczynku.

Przy ustalaniu zakresu usprawiedliwionych potrzeb małoletniej powódki Sąd wziął także pod uwagę, iż ma ona prawo do równej stopy życiowej z rodzicami i to zarówno wtedy, gdy żyje z nimi wspólnie, jak i wtedy, gdy żyje oddzielnie.

Wysokość świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego (art. 135 kro). Ustalając zakres tych świadczeń Sąd miał na względzie treść art. 136 kro, zgodnie z którym jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa

majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowe, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych.

W przedmiotowej sprawie S. J., wiedząc, iż ciąży na nim obowiązek alimentacyjny, dobrowolnie zmienił stanowisko pracy, na którym jego wynagrodzenie uległo zmniejszeniu o 1500 zł. Dlatego z mocy ww. przepisu powstałej na skutek tego zmiany w sytuacji majątkowej zobowiązanego nie można uwzględnić. Zauważyć przy tym trzeba, że pomimo zmiany w wysokości zarobków, uzyskiwane przez powoda wzajemnego dochody nadal są znaczne.

Podkreślić również należy, że na wysokość alimentów nie mogą mieć wpływu zadłużenie bankowe obciążające zobowiązanego. Osoba bowiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, musi się z tym liczyć przy podejmowaniu różnorodnych wydatków i ich wysokość planować stosownie do posiadanych możliwości z uwzględnieniem wspomnianego obowiązku alimentacyjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 1976 r. III CRN 236/76; LEX nr 7875).

Ustalone w nowej wysokości świadczenie alimentacyjne jest adekwatne do stwierdzonej zmiany stosunków i leży w granicach możliwości zarobkowych S. J., który poza łożeniem alimentów w żaden inny sposób nie realizuje ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego (m. in. powód wzajemny nie wywiązuje się z ustalonych osobistych kontaktów z małoletnią). Natomiast ustalenie alimentów w wyższej kwocie oznaczałoby przerzucenie ciężaru utrzymania małoletniej na powoda wzajemnego w większym zakresie niż wynika to z okoliczności sprawy.

W pozostałej części usprawiedliwione potrzeby małoletniej powódki głównej zaspakajając będzie jej matka, na której także ciąży obowiązek alimentacyjny. Przedstawicielka ustawowa choć w istotnym stopniu realizuje ciężący na niej obowiązek poprzez osobiste starania o wychowanie i utrzymanie córki, łożyć będzie na jej utrzymanie ok. 1500 zł miesięcznie.

Biorąc pod uwagę powyższe orzeczono jak w punktach 1 - 3 sentencji wyroku. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 kpc.

W przedmiocie kosztów sądowych Sąd orzekł w oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28.11.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2014.1025 j.t.).

Na podstawie art. 333§1 pkt. 1 k.p.c. orzeczono o rygorze natychmiastowej wykonalności.

Apelacje od powyższego orzeczenia wywiódł za pośrednictwem swojego pełnomocnika pozwany zaskarżając wyrok w pkt 1 w zakresie podwyższenia alimentów do kwoty 2.300,00 zł na rzecz J. J. (3).

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego w zakresie ustalenia możliwości zarobkowych pozwanego, jego dochodów oraz miesięcznych wydatków, które pozwalają na obciążenie go obowiązkiem alimentacyjnym na rzecz powódki w kwocie po 2.300,00 zł miesięcznie, podczas gdy w skutek zmiany stanowiska pracy zaistniałej z przyczyn od pozwanego nie do końca zależnych, zmieniła się istotnie jego sytuacja finansowa poprzez zmniejszenie jego dochodów, a także brak możliwości podjęcia dodatkowej pracy, co miało wpływ na treść orzeczenia.

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 135 § 1 kro w zw. z art. 138 kro przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w przedmiotowej sprawie po roku od ostatniego orzeczenia o alimentach, nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca podwyższenie alimentów należnych małoletniej powódce od ojca z kwoty 2.000,00 zł miesięcznie do kwoty 2.300,00 zł miesięcznie;

- art. 135 kro poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wskutek pominięcia przez Sąd przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych okoliczności wskazujących na zarobkowe i majątkowe możliwości pozwanego oraz

pominięciu, iż zmiana stanowiska pracy przez pozwanego wynikała nie z jego woli, lecz z zaleceń lekarskich, bowiem pozwany choruje na nadciśnienie tętnicze, które uniemożliwia mu wykonywanie pracy w warunkach ciągłego stresu.

Powołując się na powyższe zarzuty skarżący wnosił o:

1. zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa;
2. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych;

ewentualnie wnosił o:

-uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Belchatowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 23 kwietnia 2015 r. sygn. akt III RC 30/15 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację przedstawicielka ustawowa małoletniej powódki wniosła o oddalenie apelacji pozwanego jako oczywiście bezzasadnej i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wskazała, iż wbrew twierdzeniom pozwanego Sąd Rejonowy słusznie powołał się na art. 136 krio albowiem pozwany bez ważnego powodu zmienił stanowisko pracy, a tak naprawdę do zmiany stanowiska doszło po prawomocnym skazaniu pozwanego za przestępstwo z art. 190a§ 1 kk. w sprawie II K 9/14 Sądu Rejonowego w Belchatowie. Podkreśliła ponadto, że pozwany nie interesuje się stanem zdrowia małoletniej i nie wywiązuje się z ustalonych kontaktów.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja pozwanego jest zasadna.

Żądanie powódki zostało oparte na art. 138 krio. Zgodnie z tym przepisem każda ze stron może domagać się zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego w razie zmiany stosunków. Zmianą stosunków w rozumieniu w/w przepisu jest każda zmiana wpływająca na zmniejszenie lub zwiększenie kryteriów opisanych w art. 135§ 1 krio z tym tylko, że zmiana ta musi mieć charakter istotny. W orzecznictwie przyjęło się, że chodzi tutaj o istotne zwiększenie lub zmniejszenie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentów albo istotne zwiększenie lub zmniejszenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego.

Rolą Sądu było zatem zbadanie jak zmieniła się sytuacja obu stron od poprzedniego orzeczenia o alimentach.

Na mocy wyroku rozwodowego który uprawomocnił się w pierwszych miesiącach 2014r. zostały ustalone alimenty na małoletnią w wysokości 2000 zł miesięcznie. Przedstawicielka ustawowa małoletniej domagając się podwyższenia tych alimentów do kwoty po 2800 zł wskazywała na okoliczności świadczące o zmianie stosunków powołując się przede wszystkim na zwiększenie się potrzeb małoletniej. Zwiększenie potrzeb miało wynikać z konieczności zatrudnienia opiekunki w związku z przeciwwskazaniem do dźwigania oraz z uwagi na brak kontaktów pozwanego z małoletnią przez co cały ciężar w opiece nad małoletnią spoczywa obecnie na jej matce. Dodatkowo zwracała uwagę na zwiększone koszty rehabilitacji i leczenia małoletniej.

Sąd Rejonowy - w przeciwieństwie do Sądu Okręgowego który w sprawie rozwodowej precyzyjnie określił potrzeby małoletniej – nie wskazał z jakiego tytułu potrzeby małoletniej wzrosły o 300 zł w sytuacji gdy od poprzedniego orzeczenia o alimentach upłynęło niespełna rok czasu. Podczas orzekania w sprawie rozwodowej małoletnia była rehabilitowana podobnie jest obecnie. Zresztą Sąd Okręgowy w swoich motywach wprost wskazał, iż małoletnia powinna uczestniczyć nawet w większej ilości zajęć rehabilitacyjnych w związku z czym okoliczność ta była już wkalkulowana w alimenty zasądzone wyrokiem rozwodowym. Z ustaleń zawartych w wyroku rozwodowym wynika , iż Sąd uwzględnił kwotę prawie 900 zł jako miesięczny koszt rehabilitacji. Przedstawicielka ustawowa nie wykazała

w toku niniejszego postępowania by potrzeby małoletniej w tym zakresie wzrosły więcej niż to przyjął Sąd Okręgowy w sprawie rozwodowej oraz aby ten wzrost miał charakter istotny. Mało tego podczas zeznań na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2015r. /k. 570dw./ M. J. zeznała, iż „...miesięczne koszty leczenia i rehabilitacji wynoszą 350 zł”. Zakładając nawet, iż w zeznaniach tych chodzi tylko o rehabilitacje u fizjoterapeuty M. S. w K. to i tak pozostałe koszty związane w rehabilitacją nie przekroczą kwoty 900 zł przyjętej przez Sąd Okręgowy dla oceny potrzeb małoletniej. Trudno uznać za dowód ponoszenia wyższych kosztów leczenia i rehabilitacji ogólnikowe zaświadczenia wystawiane przez osoby rehabilitujące małoletnią.

Ponadto M. J. podnosi, iż od przebytego zabiegu okulistycznego ma przeciwwskazania do dźwigania w związku z czym będzie potrzeba zatrudnienia dodatkowej opiekunki. Niemniej jednak choć zabieg okulistyczny miała jeszcze w zeszłym albo na początku tego roku to jednak do chwili obecnej takowej potrzeby nie widziała bowiem w odpowiedzi na apelację wprost wskazuje, iż z dodatkowej pomocy opiekunki nie korzysta, a jedynie ma taki zamiar w przyszłości.

Nie można mówić o istotnej zmianie stosunków z powołaniem się na brak kontaktów pozwanego z małoletnią . Kontakty te zostały ustalone na mocy orzeczenia rozwodowego i w sytuacji ich nie respektowania przez pozwanego w ustalonym kształcie przedstawicielce ustawowej małoletniej służy prawo wdrożenia trybu określonego w przepisach art. 598¹⁵ k.p.c. – 598²¹ k.p.c. i wymuszenie respektowania orzeczenia sądowego a nie występowanie o podwyższenie alimentów. Skoro pozwany – jak twierdzi przedstawicielka ustawowa - nie interesuje się małoletnią i nie zabiera jej do siebie aby odciążyć matkę, to w takiej sytuacji M. J. winna rozważyć - jeśli nie jest zainteresowana egzekucją kontaktów - czy nie złożyć wniosku o zmianę rozstrzygnięcia w przedmiocie kontaktów.

Nie zaistniała także po stronie pozwanego taka zmiana która usprawiedliwiała by podwyższenie alimentów do kwoty po 2.300 zł, pozwany w dalszym ciągu bowiem alimentuje syna kwotą 900 zł a jego wynagrodzenie nawet się zmniejszyło przy czym Sąd Rejonowy zmiany tej nie uwzględnił powołując się na art. 136 krio.

Reasumując na chwilę obecną w porównaniu do sytuacji z chwili uprawomocnienia się wyroku rozwodowego nie zaistniała tak istotna zamiana stosunków aby usprawiedliwiała uwzględnienie powództwa o podwyższenie alimentów. Zaskarżony wyrok zapadł zatem z obrazą art. 138 krio w zw. z art. 135 krio.

Dlatego też na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. należało orzec jak w punkcie 1 wyroku.

Pomimo, że strona powodowa przegrała sprawę w postępowaniu apelacyjnym to Sąd mając na uwadze charakter sprawy oraz subiektywne przekonanie przedstawicielki ustawowej o zasadności roszczeń postanowił nie obciążać strony powodowej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego, a to na podstawie art. 102 k.p.c.

Na oryginale właściwe podpisy